

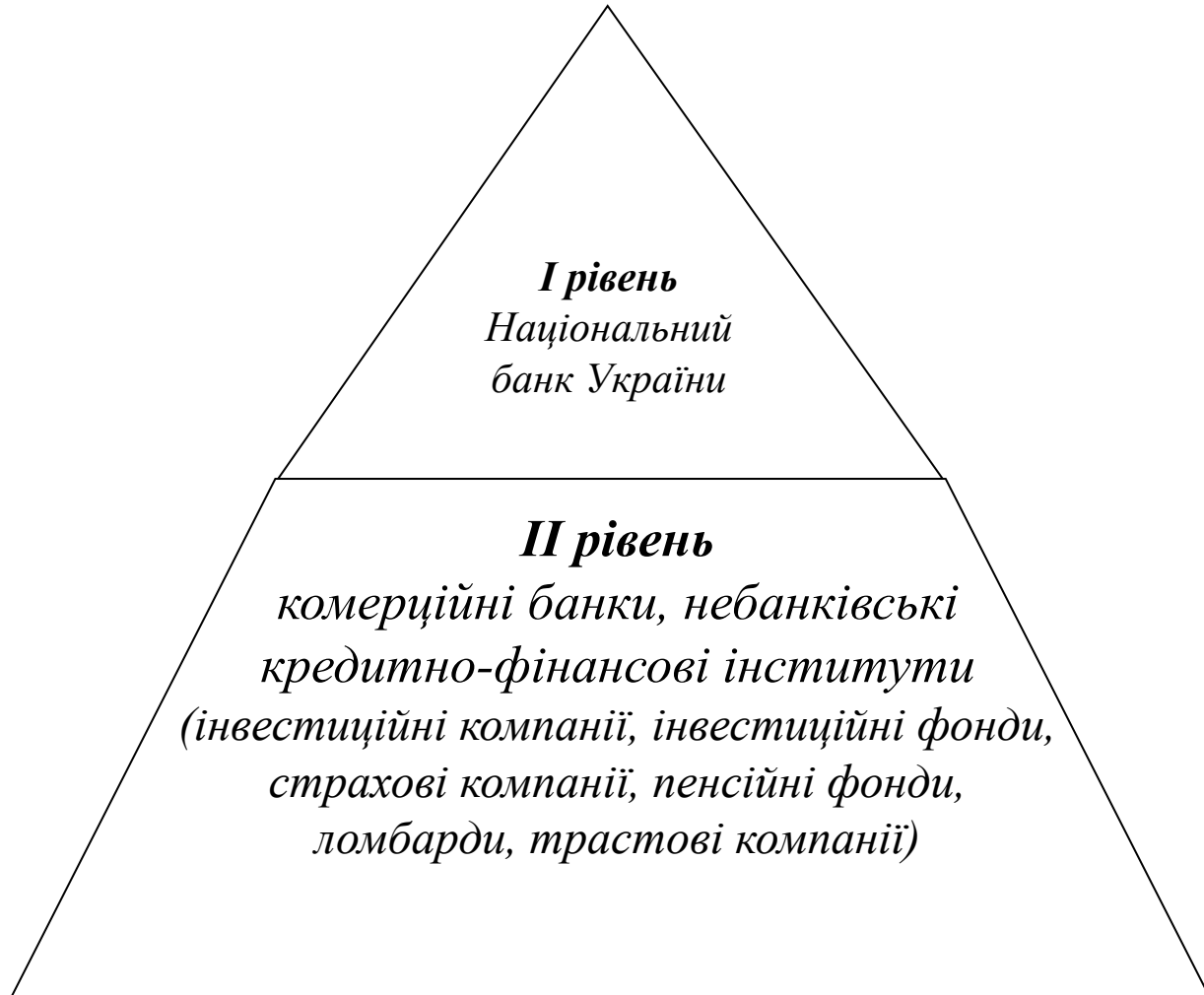
ТЕМА 1. СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

- 1. Сутність та особливості побудови сучасної банківської системи України.**
- 2. Банки як посередники грошового обігу.**
- 3. Класифікація комерційних банків.**
- 4. Порядок створення та реєстрації банківських установ**

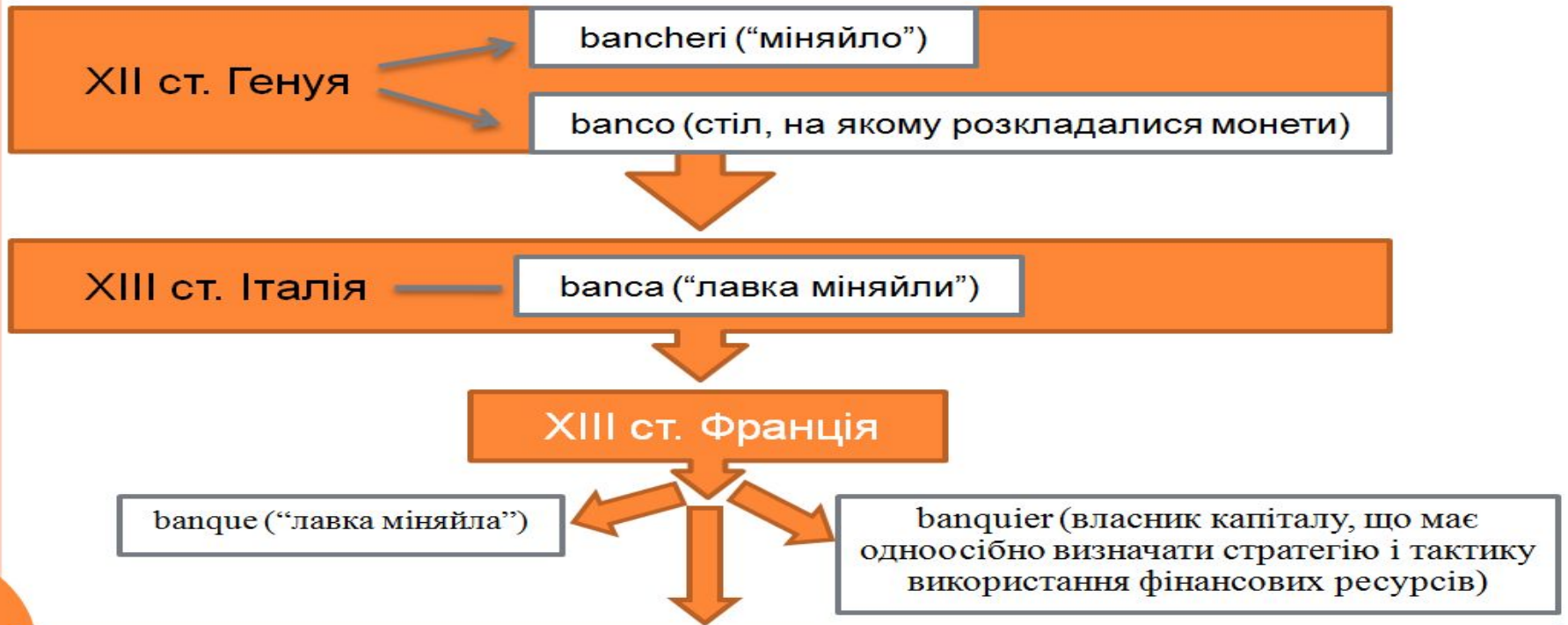
Основні етапи становлення та розвитку банківської системи України та їх характеристика

Етапи	Характеристика
I етап (1988-1990 рр.)	Створення прототипу системи українських комерційних банків у складі банківської системи СРСР
II етап (1991- I півріччя 1992 рр.)	Перереєстрація українських комерційних банків та початок формування банківської системи України як незалежної держави
III етап (II півріччя 1992 – 1993 рр.)	Розвиток банківської системи України на етапі становлення економічного та політичного суверенітету
IV етап (1994-1996 рр.)	Розвиток банківської системи на першому етапі реалізації курсу економічних реформ монетарними методами
V етап (1997-1998 рр.)	Розвиток банківської системи в умовах поглиблення фінансово-економічної кризи, поступового переходу до поєднання монетарних методів управління економікою зі заходами щодо її структурного реформування
VI етап (1999 р. - донині)	Розвиток банківської системи в умовах реструктуризації економіки, падіння дохідності банківських операцій, укрупнення та консолідації капіталу банків

Структура банківської системи України

Поняття комерційного банку

Сучасне розуміння

- установа, о виконує певний комплекс базових банківських операцій виключно з метою одержання максимального прибутку.
- будь-який банк, що функціонує на другому після центрального банку рівні банківської системи.
- юридична особа, яка має право на підставі ліцензії Національного банку України залучати на вклади грошові кошти фізичних та юридичних осіб від власного імені, на власних умовах та на власний ризик, відкривати і вести банківські рахунки юридичних та фізичних осіб (згідно Закону України "Про банки і банківську діяльність")
- універсальне фінансове підприємство, що здійснює професійне управління грошовими ресурсами суспільства й виконує відповідні специфічні функції в економіці на законній підставі та під юрисдикцією державних органів, що забезпечують регульоване та контроль банківської діяльності

Основні показники діяльності комерційних банків України

№ з/п	Назва показника	01.01.2013	01.01.2014	01.01.2015	01.12.2015#
1.	Кількість банків, які мають банківську ліцензію	176*	180*	163*	120*
1.1	з них: з іноземним капіталом	53	49	51	40
1.1.1	у т.ч. зі 100% іноземним капіталом	22	19	19	18
2.	Частка іноземного капіталу у статутному капіталі банків, %	39.5	34.0	32.5	35.3
АКТИВИ					
I.	Активи банків	1 127 192	1 278 095	1 316 852	1 275 359
1.	Готівкові кошти та банківські метали	30 346	36 390	28 337	29 548
2.	Кошти в Національному банку України	33 740	47 222	27 554	26 000
3.	Кореспондентські рахунки, що відкриті в інших банках	99 472	78 106	99 752	138 316
4.	Кредити надані	815 327	911 402	1 006 358	954 044
	з них:				
4.1	кредити, що надані суб'єктам господарювання	609 202	698 777	802 582	786 696
4.2	кредити, надані фізичним особам	161 775	167 773	179 040	143 772
5.	Вкладення в цінні папери	96 340	138 287	168 928	189 051
ПАСИВИ					
II.	Пасиви, усього	1 127 192	1 278 095	1 316 852	1 275 359
1.	Капітал	169 320	192 599	148 023	123 970
1.1	з нього: статутний капітал	175 204	185 239	180 150	206 653
2.	Зобов'язання банків	957 872	1 085 496	1 168 829	1 151 389
	з них:				
2.1	кошти суб'єктів господарювання	202 550	234 948	261 372	304 508
2.2	кошти фізичних осіб	364 003	433 726	416 371	373 119
Довідково:					
	Регулятивний капітал	178 909	204 976	188 949	116 233
	Достатність (адекватність) регулятивного капіталу (H2), %	18.06	18.26	15.60	11.13
	Результат діяльності	4 899	1 436	-52 966	-57 283
	Рентабельність активів, %	0.45	0.12	-4.07	-5.12
	Рентабельність капіталу, %	3.03	0.81	-30.46	-47.78

*** з них 1 банк має ліцензію санаційного банку**
без неплатоспроможних банків

Класифікація вітчизняних комерційних банків

Класифікаційні ознаки

Види комерційних банків

Порядок створення	Перепрофільовані, новостворені
Характер спеціалізації	Універсальні, спеціалізовані
Територія діяльності (сектор ринку)	Регіональні, міжрегіональні, міжнародні
Належність капіталу	З національним капіталом або вітчизняні, з іноземним капіталом (10% і більше статутного капіталу належить хоча б одному нерезиденту)
Розмір активів	Надвеликі (мега банки) (понад 21 млрд. грн.), великі (від 6 млрд. грн. до 21 млрд. грн.), середні (від 3 млрд. грн. до 6 млрд. грн.), малі (до 3 млрд. грн.)
Розмір капіталу	Найбільші (понад 100 млн. євро), великі (від 50 до 100 млн. євро), середні (від 10 до 50 млн. євро), малі (до 10 млн. євро)
Обсяг зобов'язань	Системоутворювальні (не менше 10% зобов'язань усієї банківської системи), несистемоутворювальні
Форма власності	Державні, приватні, із колективною формою власності
Організаційно-правова форма	Акціонерні товариства відкритого типу (ВАТ), публічні акціонерні товариства (ПАТ або ПуАТ), кооперативні
Функції і характер виконуваних операцій	Інвестиційні, депозитні, іпотечні, земельні, інноваційні, поштово-пенсійні, промислові, агропромислові, біржові, експортно-імпортні, лізингові, торговельні
Характер відносин	Банки-гаранти, банки-кореспонденти, уповноважені
Ступінь впливу	Монополісти, аутсайдери
Наявність і кількість банківських установ	Багатофілійні, малофілійні, безфілійні
Ступінь контролю	Контролюючі, контрольовані
Конкурентоспроможність	Конкурентоспроможні, неконкурентоспроможні
Фінансовий стан	Стійкі, проблемні, кризові, банкрути

Класифікація спеціалізованих банків

З функціональною спеціалізацією
(інвестиційні, інноваційні, облікові,
ощадні, іпотечні тощо)

З галузевою спеціалізацією
(сільськогосподарські, соціального
розвитку, будівельні, трастові,
енергетичні тощо)

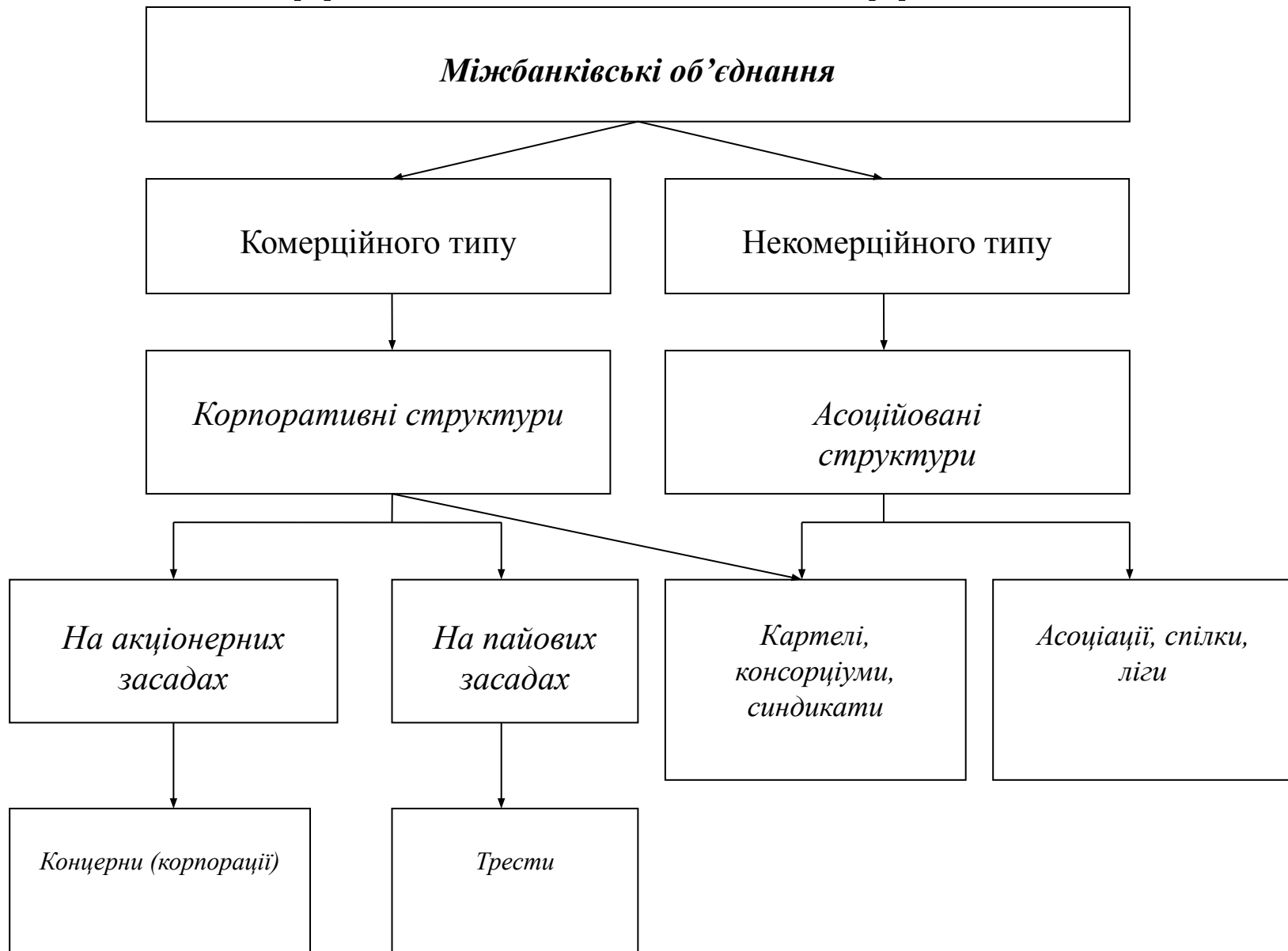
**СПЕЦІАЛІЗОВАНІ
БАНКИ**

З «клієнтською» спеціалізацією
(біржові, споживчого кредиту,
кооперативні, комунальні, страхові
тощо)

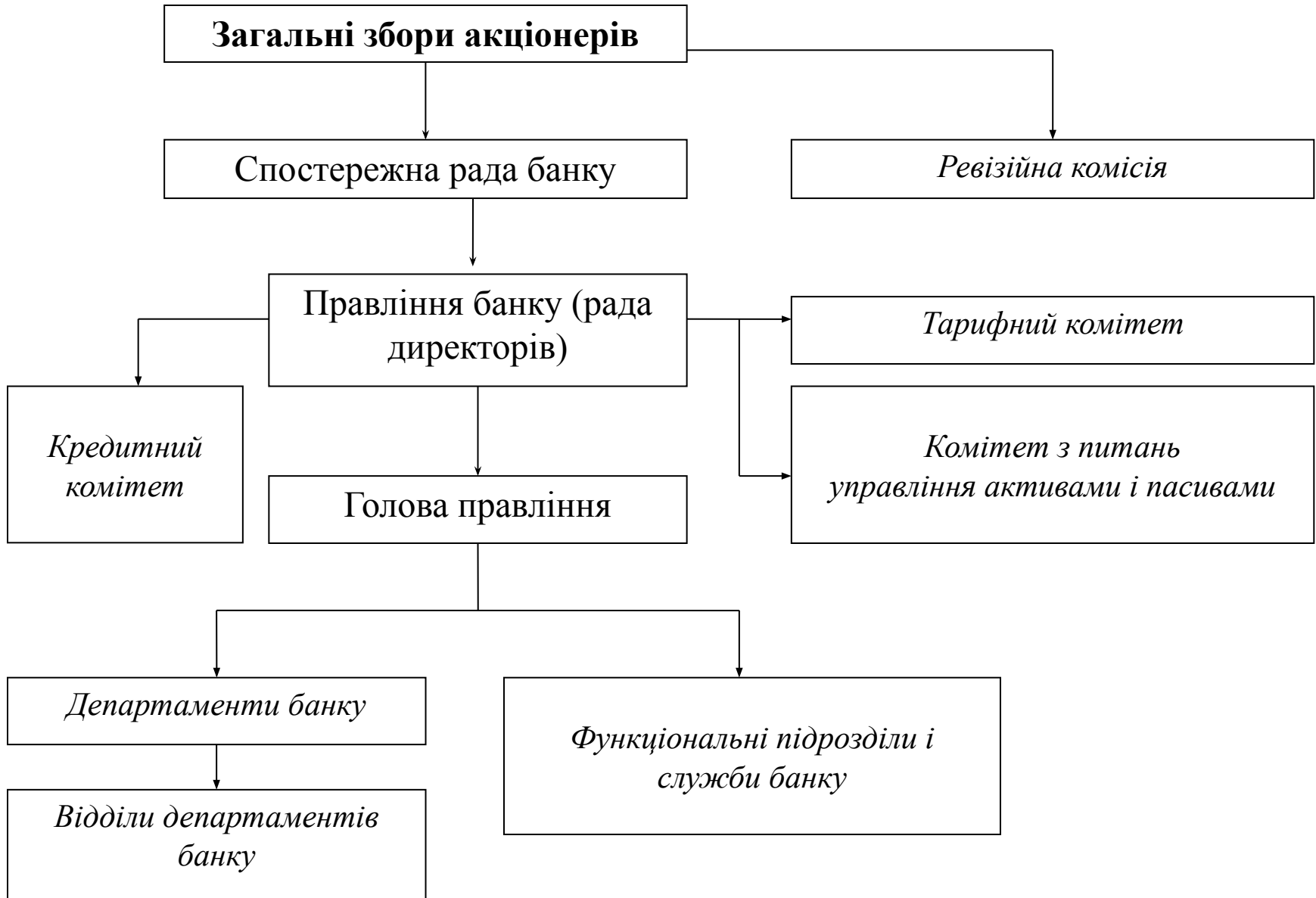
З територіальною спеціалізацією
(регіональні, міжрегіональні,
міжнародні)

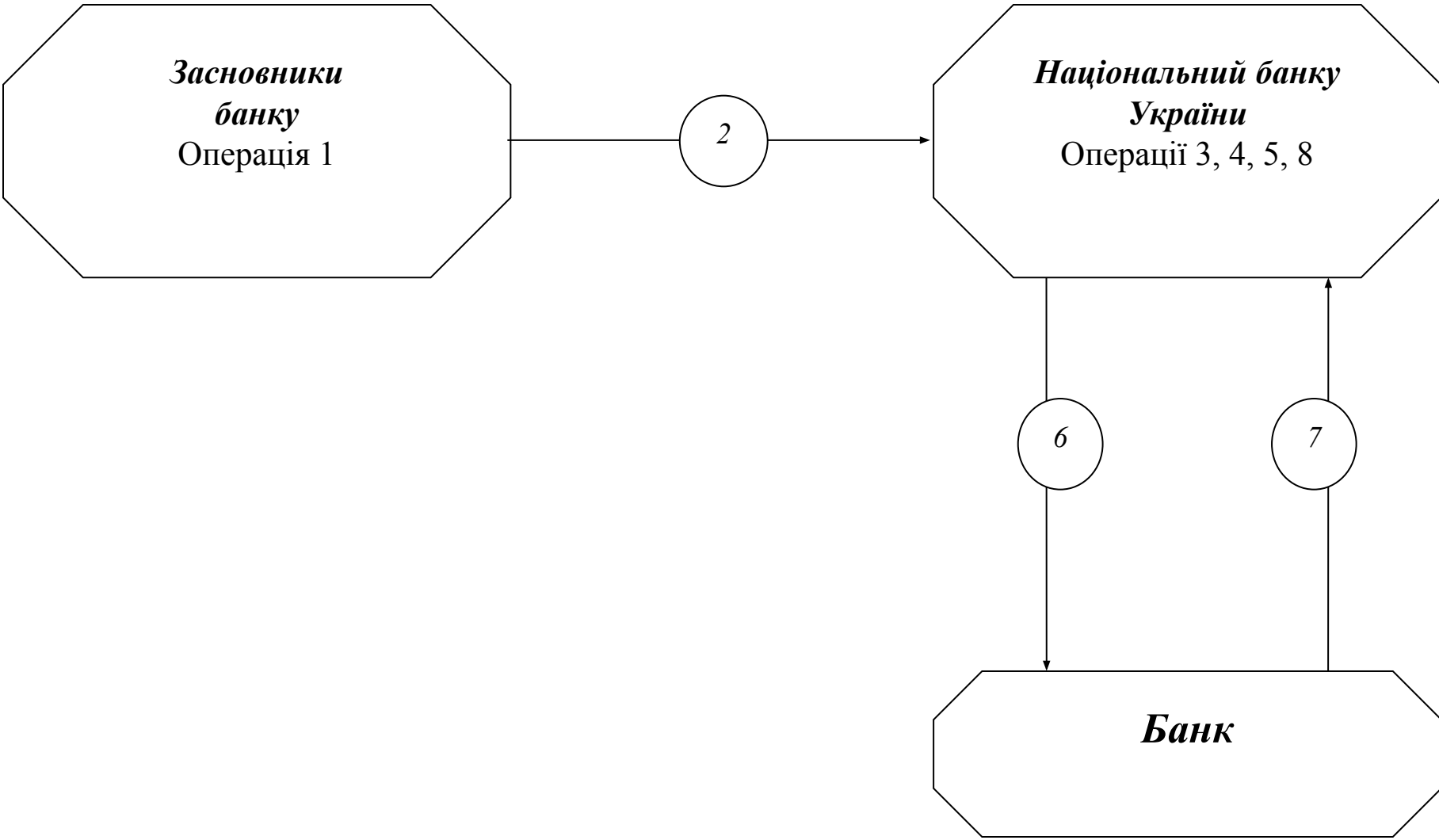
Види банківських об'єднань

Типова організаційна структура банківських установ в Україні

Порядок створення та реєстрації банківських установ (варіант I)

Пояснення до схеми

1. На загальних зборах учасників затверджується статут банку, який має містити такі дані:

- 1) найменування українською та іноземними мовами (найменування банку має містити слово «банк», а також вказівку про організаційно-правову форму банку);
- 2) місцезнаходження;
- 3) організаційно-правову форму;
- 4) види діяльності;
- 5) розмір та порядок формування статутного капіталу;
- 6) види акцій банку та їх номінальна вартість;
- 7) форми випуску акцій (документарна або бездокументарна);
- 8) кількість акцій, що купуються акціонерами;
- 9) структура управління банком;
- 10) склад органів управління, їх компетенція та порядок прийняття рішень;
- 11) порядок реорганізації та ліквідації банку;
- 12) порядок внесення змін та доповнень до статуту банку;
- 13) обсяг та порядок утворення резервів та інших загальних фондів банку;
- 14) порядок розподілу прибутку та покриття збитків;
- 15) положення про аудиторську перевірку банку;
- 16) положення про органи внутрішнього аудиту банку.

2. Уповноважені засновниками банку особи подають до Національного банку України для державної реєстрації такі документи:

- 1) заяву про реєстрацію банку;
- 2) установчий договір (крім державного банку);
- 3) статут банку;
- 4) рішення про створення банку (протокол установчих зборів) або постанову Кабінету Міністрів України про створення державного банку;
- 5) бізнес-план, що визначає види діяльності, які банк планує здійснювати протягом найближчого року, та стратегію діяльності банку на найближчі три роки згідно із встановленими Національним банком України вимогами;
- 6) інформацію про фінансовий стан учасників, які матимуть істотну участь у банку;
- 7) бухгалтерську і фінансову звітність за останні чотири звітних періоди (квартали) для учасників – юридичних осіб, які матимуть істотну участь у банку, довідку Державної податкової адміністрації України про доходи за останній звітний період (рік) для учасників – фізичних осіб, які матимуть істотну участь у банку;
- 8) відомості про кількісний склад Спостережної ради, Правління (Ради директорів), ревізійної комісії;
- 9) копію платіжного документа про внесення плати за реєстрацію банку, що встановлюється Національним банком України;
- 10) нотаріально завірених копій установчих документів учасників, які є юридичними особами та матимуть істотну участь у банку;
- 11) копії звіту про проведення відкритої підписки на акції (для банку, який створюється у формі відкритого акціонерного товариства);
- 12) відомості про професійну придатність та ділову репутацію голови та членів правління (ради директорів) і головного бухгалтера банку.

3. Національний банк України у тижневий термін з дати подання документів для державної реєстрації банку відкриває тимчасовий рахунок для накопичення підписних внесків засновників та інших учасників банку.

4. Не пізніше тримісячного терміну з моменту подання документів Національним банком України приймається рішення про державну реєстрацію банку або про відмову в державній реєстрації банку.

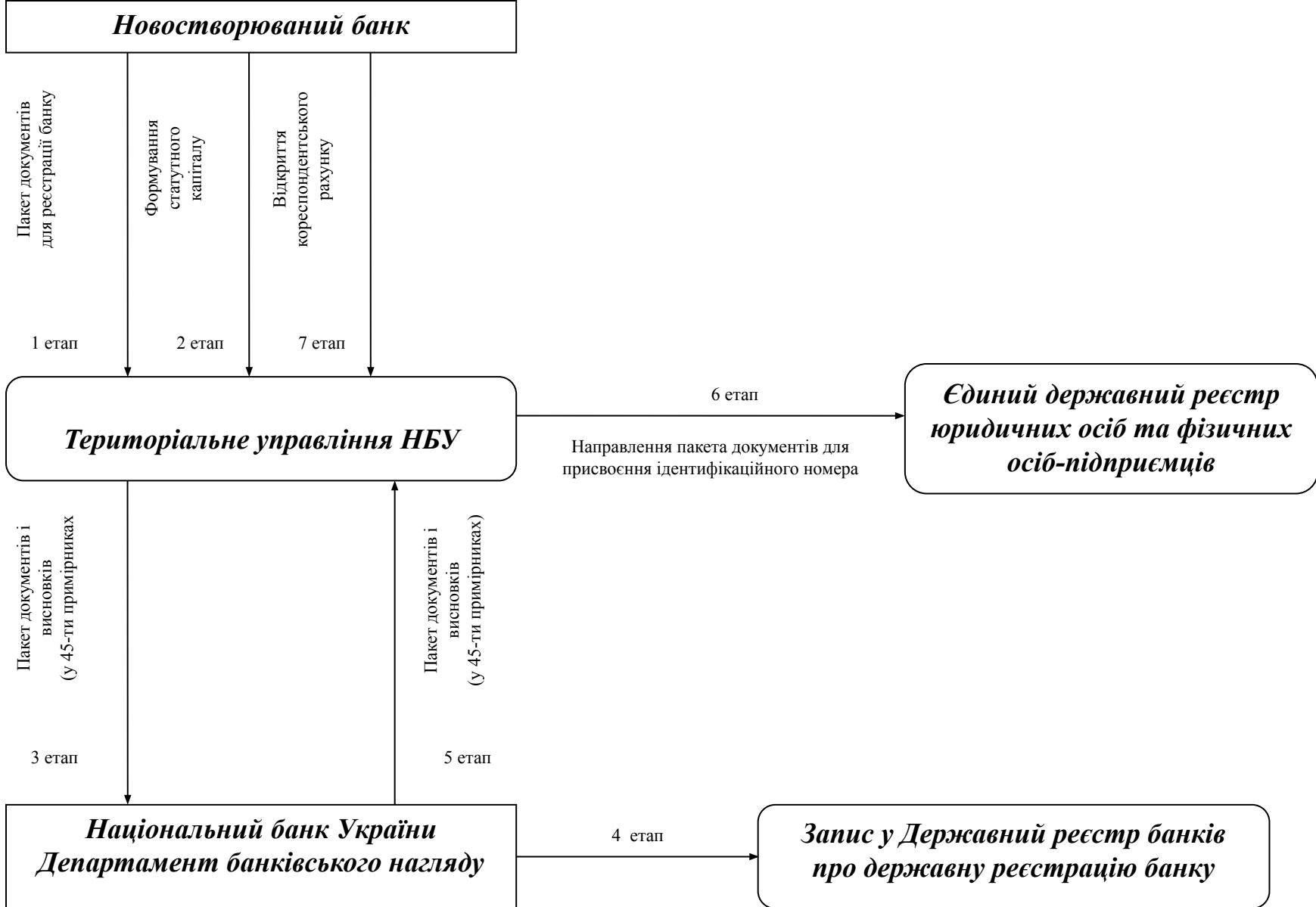
5. Внесення відповідного запису до Державного реєстру банків, після чого банк набуває статусу юридичної особи.

6. Національний банк України видає банку свідоцтво про його державну реєстрацію за встановленою ним формою.

7. Банк подає клопотання до Національного банку України на отримання ліцензії за наявності документів, що підтверджують: наявність сплаченого та зареєстрованого підписного капіталу банку в належному обсязі; забезпеченість банку належним банківським обладнанням, комп'ютерною технікою, програмним забезпеченням, приміщеннями відповідно до вимог Національного банку України; наявність як мінімум трьох осіб, призначених членами правління (ради директорів) банку, які мають відповідну освіту та досвід, необхідний для управління банком. Ці умови повинні бути виконані протягом одного року з дати державної реєстрації банку. При невиконанні цих вимог державна реєстрація скасовується і банк ліквідується.

8. Протягом одного місяця з дня отримання повного пакета документів Національним банком України приймається рішення про надання банківської ліцензії чи про відмову в її наданні.

Основні етапи державної реєстрації банку (варіант II)

Форми реорганізації банківських установ

Реорганізація банку

Злиття

припинення діяльності двох або кількох банків як юридичних осіб та передача належних їм майна, коштів, прав та обов'язків банку- правонаступнику, який створюється у результаті злиття

Приєднання

припинення діяльності одного банку як юридичної особи та передача належних йому майна, коштів, прав та обов'язків до іншого банку

Поділ

припинення діяльності одного банку як юридичної особи та передача належних йому майна, коштів, прав та обов'язків у відповідних частках до банків, які створюються внаслідок реорганізації цього банку шляхом поділу

Виділення

перетворення банку як юридичної особи та передача певної частини належного йому майна, коштів, прав та обов'язків до банку, який створюється внаслідок реорганізації

Перетворення

зміна організаційно-правової форми товариства